

Kaj Ádám – Szemes Péter – Bence Lajos

Lendvai képek

*Gábor Zoltán freskói qlapján***Első kép****TÉL, RÓMAIAK***A színpad mélységében fehér vászon, erre lesz később a kapcsolódó freskó vetítve.*

KELTA

Istenek északon,
ne rejtekezzetek,
bújjatok elő!
Istenek nyugaton,
ne rejtekezzetek,
bújjatok elő!
Istenek fákban,
ligetekben,
édes és sós vizekben,
völgyekben,
hegyek tetején,
ne rejtekezzetek,
bújjatok elő!
Istenek az ég-világban,
a Szépség mezején:
ahol a gondolat terem,
a Nagylelkűség mezején:
ahol az erény virágzik,
istenek
a Sokszínűség mezején,
az Öreg Mezőn:
ahonnan a bölcsesség ered,
a Csodák mezején:
ahol a varázslat született,
istenek
a Kedvesség mezején
és az Ezüstoffhók mezején,
ne rejtekezzetek,
bújjatok elő!
És ti is,
kelet ismeretlenjei,
akik sátort tartotok
a pusztában vágatók fölé,
bújjatok elő
és segítsetek!

Hősök, harcosok,
Ulster tartományból,
jöjjetek, segítsetek!
Bölcsek, mágusok,
Connaught vidékéről,
jöjjetek, segítsetek!
Lenster népe,
akik bőségben,
ezer napos lakomák
között éltek,
jöjjetek, segítsetek!
És te is, Munster,
bár minden tartomány között
a legszegényebb vagy,
esküvel tartozol,
most jöjj és segíts!

Ősök és szellemek
a tenger-világból,
ne rejtekezzetek,
bújjatok elő!
Ősök
a Fiatalság földjén,
ti folyton megújulók,
ne rejtekezzetek,
bújjatok elő!
Ősök
a hullámok alatti földből,
akik őrlitek a félelmet
és szövitek a jövőt,
ne rejtekezzetek,
bújjatok elő!
Reszkessen tőletek az ellen,
lássá bukását jelként!
Ősök
az Asszonyok földjén,
ahol örök a testi szerelem,
ne rejtekezzetek,
bújjatok elő,
hogy szülessenek hősök, harcosok!
Ősök
az Élet földjén,
ne rejtekezzetek,
bújjatok elő
és adjátok át tudásotok!

Istenek,
akik vagytok,

vagy egyszer voltatok,
 akikben hittünk,
 akikben bízni tudtunk,
 ne rejtekezzetek,
 bűjjatok elő,
 segítsetek!
 Ne hagyjatok
 a déli isten kezére jutni,
 ne hagyjatok
 Róma kezére jutni,
 ne hagyjatok
 a Farkas kezére jutni!
 Ha meghódítanak,
 ti is hódolni fogtok:
 nevet kaptok majd
 és egy ünnepet,
 amit pirosan jelez a naptár,
 védelmezték majd
 várost vagy foglalkozást,
 házat húznak fölédtek,
 templomot, szentélyt,
 ahol csupa füst lesz és hallgatás.
 Ahol a kő nem lesz többé kő,
 csak szerencsehozó amulett,
 s ha nem kell, kavics a Via Appián.
 Ahol az isten kelléke lesz az égnek,
 csak dísz az oszlopon,
 csak egy a száz bálvány közül.
 Istenek, harcosok, ősök,
 jöjjetek, segítsetek!

Lemegy a fény a Keltáról és a freskó jelenik meg. Egyelőre csak a római katonák látszanak (az első kettő lesz Első és Második Római), vörös megvilágításban. Csatazaj, majd világos. Közben a Kelta is beáll a freskó szerinti helyére. A rómaiak kezében kard és lándzsa helyett esernyő van.

ELSŐ RÓMAI

(hivatalosan) A XV. Apollinaris légió Tiberius császár és Róma üdvözlését hozza. *(gentleman hangon)* Kérem, bocsásson meg, hogy csak így Önökre törtünk. Tudja, a birodalmi érdekek... sajnos, egy magamfajta katonaembernek nem sok beleszólása van a politikába. Minden odafent..., esetünkben odalent dől el.

MÁSODIK RÓMAI

Mi csak a végrehajtók vagyunk. Mi végezzük a piszkos munkát. Persze nem kötelező katonának menni. De amikor olyan fiatal az ember és naiv, mindenáron hős akar lenni.

ELSŐ RÓMAI

Aztán megöli az első embert.

MÁSODIK RÓMAI

Majd a másodikat. És egy idő után már nem is számolja. Kaszabol, mint a gép, már megbocsásson a hasonlat miatt.

ELSŐ RÓMAI

Bátorkodom megjegyezni, igazán remekül küzdöttek. Más népek fél órát sem bírnak ki. Egyből elvesztik a fejüket. (*mutatja*)

MÁSODIK RÓMAI

Csak egyetérteni tudok. Még sohasem kerültem ilyen közel a halálhoz. Ennyi híja volt, hogy le ne vágjon az egyik harcosuk. (*mutatja*) Septimus szerencséjére még időben hátra szúrta.

ELSŐ RÓMAI

Tudja, nehéz munka ez a hódítósi. Az ember könnyen otthagynakja a fogát.

MÁSODIK RÓMAI

Ilyen az, amikor az ember főnöke egy császár. Szükségszerűen ki kell elégíteni a különböző hajlamait.

ELSŐ RÓMAI

Esetünkben a megalomániát. Persze a rétorok ügyesen kimagyarázzák, jönnek a patriotizmussal, meg hogy mi szolgálja Róma érdekeit.

MÁSODIK RÓMAI

Vagy azzal érvelnek, hogy most zajlik Európa egyesítése. Barátként tekintünk az ellenségeinkre, csak hogy mi diktáljuk a szabályokat és feltételeket.

ELSŐ RÓMAI

Csak ne mentsd föl te is a császárt! Ezek igenis túlkapások. Egyszer majd megunja valamelyik légió és fellázad. Vagy valaki leszúrja a testőrségéből.

MÁSODIK RÓMAI

Úgy hallom, mostanában a mérge a divat. (*szünet*) Gyanúsan hallgat, uram.

ELSŐ RÓMAI

Mi az, talán nem ért minket?

KELTA

Nem.

MÁSODIK RÓMAI

Nem is csodálkozom. Vidéki.

ELSŐ RÓMAI

Barbár.

KELTA

A szavak jelentésével tisztában vagyok. De nem tudom, minek higgyek jobban, a szájuknak vagy

a kezüknek. Véres. Véres a kezük. Most gyilkolták le a társaimat, és úgy beszélgetnek velem, mintha régi barátjuk lennének.

ELSŐ RÓMAI

Ezt nem is értheti egy barbár. *(lassan, szinte szótagolva, mintha egy külföldihez beszélne)* Tudja, mi civilizáltan hódítunk, tiszteletben tartjuk az emberi jogokat. Ha nincs rá különösebb okunk, nem végezzük ki a foglyokat.

MÁSODIK RÓMAI

Örüljön, bácsi, elhoztuk Önöknek Európát.

ELSŐ RÓMAI

Ez a földterület a mai naptól a Római Birodalom része. *(leveri a Halicanum-táblát)* Önnek most két lehetősége van: vagy meghódol, és ez esetben ingóságait, isteneit megtarthatja, továbbá kérvényezheti a római állampolgárságot. Vagy megtagadja a birodalmi fennhatóságot, és azonnal és visszavonhatatlanul elveszti mindenét.

MÁSODIK RÓMAI

Mi most teszünk egy tiszteletkört. Addig hagyjuk gondolkodni, bácsi. *(balra el Első Rómaival)*

KELTA

Nem bújtatok elő. Nem jöttetek. Nem segítetek ezután se. Dőljön le az égi-világ minden mezeje, éhezzen Munster, süllyedjen el a tenger-világ.

*Jobbról Szatír egy ekhós szekeret tol be, aminek tetején a Színész ül, kezében szőlőtőke. Közben a freskó változik: **A szőlőtőke meghonosítása Lendván.***

SZÍNÉSZ

Hé, hó, hé. Lassíts! Várjon, uram! *(lepattan a szekérről, Keltához megy)* Érdekeli Önt a színház? Pontosabban egy kedves szatírajáték, amit nemrégiben tanultunk be.

KELTA

Maguk meg mifélék?

SZÍNÉSZ

Aktorok vagyunk és én vagyok e szerény trupp vezetője. A nevem Genesisus.

KELTA

(gúnyosan) Szóval rómaiak.

SZÍNÉSZ

Sallába megyünk, de ez a hőésés... Az utakat nem takarítják. Tisztára átfagytak a lábaim.

SZATÍR

Az ó lábai! Végig a szekéren ült.

SZÍNÉSZ

Elhallgass! Kedves uram, segítsen rajtunk. Az élelmünk is elfogyott.

SZATÍR

A borról nem is beszélve.

SZÍNÉSZ

Elhallgatsz, ha mondom! *(Keltához)* Cserébe előadunk bármit, amit szeretne. Mit szólna egy Bacchus-történethez?

KELTA

Bacchus?

SZÍNÉSZ

Az isten, tudja. Vagy nem tudja?

SZATÍR

Hogy tudná?! Vidéki, barbár.

SZÍNÉSZ

Hallgass végre!

KELTA

Tudják, én egészen új vagyok a birodalomban. A régi isteneket már, az újakat még nem ismerem. Ha kicsit mesélnének róla...

SZÍNÉSZ

Helyezze magát kényelembe, és máris kezdetét veszi szomorú és véres vígjátékunk. Minden benne van, ami egy jó drámához kell: intrika, bosszú, gyilkosság. A címe: Bacchus, a kétszer született. A hely: az istenek birodalma. Az idő: a hőszok kora.

Színész Keltának adja a boros kancsót, aki megkóstolja, majd miután ízlik neki, a színjáték alatt benyakalja az egészet. Részeg is lesz tőle.

Színész Szatírral eljátssza a történetet. Jupitert maga a Színész, a mesélőt és a többi szerepet a Szatír alakítja, kesztyűs bábokkal kiegészítve.

SZATÍR

Történt egyszer, hogy Jupiter, az istenek királya szerelembe esett Persephonéval, az alvilág királynőjével. Csodálatos éjszakát töltöttek együtt és kilenc hónap múlva megszületett a kicsi Bacchus. Csakhogy Jupiter felesége, Juno nagyon féltékeny asszony volt. Amikor megtudta, mi történt, rettenetes haragra gerjedt. Felbérelte hát a titánokat, hogy tépjék szét a fiút. Azok így is tettek. Ezután Jupiter összeillesztette a széttépett és már megfőzött darabokat, és életet lehelt beléjük. A gyermeknek azonban új anyára volt szüksége.

SZÍNÉSZ

A főistennek pedig új szeretőre.

SZATÍR

Szemelé hercegnőre esett a választása, így az ő méhében rejtette el Bacchust. De Juno előtt semmi sem maradhatott titokban. Ezúttal még kegyetlenebb bosszút forralt. Arra biztatta Sze-

melét, hogy fedesse fel Jupiterrel igazi alakját, ami villámcsapás volt. A főisten teljesítette a hercegnő kívánságát, akit az egyik villám megégetett. Az életben maradt csecsemőt kivették Szemeléből és Jupiter combjába varrták. Így született meg másodjára Bacchus és lett a bor istene.

SZÍNÉSZ

Ha csak ennyit tud, már mindent tud. Az ő találmánya a bor, neki köszönhetjük, hogy van mivel koccintani.

SZATÍR

És Ikariosz királynak, a bor első mártírjának. Ő kapta az első szőlőindát Bacchustól.

SZÍNÉSZ

(*félrelőki a Szatírt*) És meg is tanította a borkészítés mesterségére. Idővel ő is meg akarta ajándékozni az embereket az isten ajándékával, elment hát néhány pásztorhoz, akik meg is kóstolták az italt. Annyira ízlett nekik, hogy víz nélkül kezdték vedelni, és megrészegültek tőle. Mivel azt hitték, hogy boszorkányság áldozatai lettek, megölték Ikarioszt. Másnap kijózanodtak és eltemették őt. De nem halt meg hiába! A bor azóta meghódította a fél világot.

KELTA

A másik felét meg a Római Birodalom.

SZÍNÉSZ, SZATÍR

Áve, Cézár!

KELTA

Az ott szőlőinda a kezében?

SZÍNÉSZ

A cégérünk. Ezzel hirdetjük truppunk érkezését.

KELTA

Van egy ajánlatom. Adja nekem az indát, cserébe ételmet és meleg ruhát kapnak.

SZÍNÉSZ

Adja a kezét! Várjon... ezért az Ikariosz-darabot is be kell mutatnunk?

KELTA

Az istenek mentsenek! Csak annyit kérek, ha megint erre járnak, tanítson meg bort készíteni.

SZÍNÉSZ

Barátom, ez a legkevesebb. Ígérem, hogy velem koccint legelőször! (*kezet fog Keltával*)

Második kép

NYÁR, HUNOK

A freskó jelenik meg a háttérben, az öt hun lovassal. Miközben megvilágítást kap, lódobogást hallunk. Majd lemegy a fény a képről és a színpadon álló ekhós szekérre vándorol. Első Római a szekér mellett áll, Második Római a szekér alatt guggol.

ELSŐ RÓMAI

Elmentek. Most már előbújhatsz.

MÁSODIK RÓMAI

(előbújik a szekér alól) Ezek váltásban csinálják. Alig megy el az egyik, már jön is a másik. Aztán felgyújtják még egyszer a falut.

ELSŐ RÓMAI

Kétszersült falu.

MÁSODIK RÓMAI

Elhintik itt a romlott erkölceiket, mire a fél környék tolvajnak áll.

ELSŐ RÓMAI

Csak hogy lassan nincs mit ellopni.

MÁSODIK RÓMAI

Attól még tudnak erőszakoskodni.

ELSŐ RÓMAI

Ugyan, a nőket már régen elvitték.

MÁSODIK RÓMAI

Megoldják azok, ne félj. Én mondom, rossz üzlet volt ez a népvándorlás. A rablóknak is. Nekünk meg pláne.

ELSŐ RÓMAI

Sic transit gloria mundi.

MÁSODIK RÓMAI

Nem értelek.

ELSŐ RÓMAI

Látod, mondtam én.

MÁSODIK RÓMAI

Nem értettem, amit mondtál.

ELSŐ RÓMAI
Ezt még azelőtt mondtam.

MÁSODIK RÓMAI
A népek előtt?

ELSŐ RÓMAI
Nem, nem. Még sokkal régebben.

MÁSODIK RÓMAI
És mi volt az?

ELSŐ RÓMAI
(*patetikus pózba vágja magát*) Elvesztettük az anyanyelvünket.

MÁSODIK RÓMAI
Miből gondolod?

ELSŐ RÓMAI
Csak sejtem.

MÁSODIK RÓMAI
Na jó, de be tudod bizonyítani?

ELSŐ RÓMAI
Be: Sic transit gloria mundi.

MÁSODIK RÓMAI
Ezt tényleg nem értem.

ELSŐ RÓMAI
Mert ez latinul volt, és mint már mondtam, elvesztettük az anyanyelvünket.

MÁSODIK RÓMAI
Miért, otthonunk van még?

ELSŐ RÓMAI
Most gyűjtötták fel. Másodszorra.

MÁSODIK RÓMAI
Tehát le vagyunk égve.

ELSŐ RÓMAI
Ugyanakkor, ha Róma még áll, akkor a birodalom is létezik, ergo, mi tartozunk valahova.

MÁSODIK RÓMAI
Hiszen most felejtettünk el latinul. Mi a nyavalya kötne minket Rómához?!

ELSŐ RÓMAI

A jog. Hogy római állampolgárok vagyunk.

MÁSODIK RÓMAI

Nem akarok elkeseříteni, de ha felgyűjtötták a falunkat, akkor meg is kellett szállniuk előtte. És amíg nem ülnek le egyeztetni a határkérdésekről, ez a terület senkiföldjének minősül.

ELSŐ RÓMAI

Melyik jog szerint?

MÁSODIK RÓMAI

Nekem erre nincs időm. Itt nyargalnak az apokalipszis lovasai a sarkunkban, te pedig jogi kérdésekről vitázol.

ELSŐ RÓMAI

A minek a lovasai?

MÁSODIK RÓMAI

Az apokalipszis lovasai. Háború, halál, vizály és éhínség. Jelenések könyve. *(beáll a szekér elé)* Na, toljuk tovább a szekeret.

ELSŐ RÓMAI

(megfogja a szekér másik rúdját és elkezdik kitolni a színről) Mesélj még ezekről a lovasokról.

MÁSODIK RÓMAI

Hát... undorítóan csúfak és visszataszítóak, két lábon járó vadállatokhoz hasonlatosak. Emberi alakot öltenek, de nem gyűjtanak tüzet, és az ételleiket sem fűszerezik. Vadon nőtt füvek gyökerein és félig nyers húson élnek. Ja, és olyan a képük, mint a kutyáké. *(kimennek)*

Sámán jön.

SÁMÁN

Amíg verem
ezt a dobot,
meg is járom
első fokot,
jön felém
a sárkány.
Egy szem fejét
le is vágom,
kitűzőm az
ezüst váron.
Haj, ila, hó!

Második fok
következik,
arcom vérben
merítkezik,

jön felém a
szarvas.
Szőrén fogom,
felrepítsen,
innentől már
ő segítsen.
Haj, ila, hó!

Harmadik fok,
vagyok feljebb,
e világból
vagyok kijjebb,
jön felém a
sárkány.
Három fejét
le is vágom,
kitűzöm az
arany váron.
Haj, ila, hó!

Negyedik fok
létra ágán,
Szélkirály jön
paripáján.
Le is rúgna,
ha a szarvas
nem vinne föl
magasabbra.
Haj, ila, hó!

Ötödik fok,
ég a fent-ég,
Napkirálynak
lova mentén.
Megégetne,
ha a szarvas
nem vinne föl
magasabbra.
Haj, ila, hó!

Hatodik fok:
szép anyácska
csalogat a
hitves ágyba.
Szarvasomon
szarvas leszek,
istenséget
ünőn veszek.

Haj, ila, hó!

Hetedikről
de kivetnek,
mert az ember
mégis ember.
Haragudik
Nagy Atyácska,
szarvaimat
le is vágja.
Haj, ila, hó!

Bukom hétről,
nincs szarvasom,
bukom hatról,
nincs asszonyom,
ötödiken
tűzet veszek,
negyediken
szélbe veszek.
Harmadikon
harmadolnak,
másodikon
varázst oldnak,
első fokon
újra ölnek,
sárkányfogak
megőrölnék.
Haj, ila, hó!
Haj, ila, he!

Sámán leül a földre és behunyja a szemét. Első és Második Hun jön.

ELSŐ HUN
Legalább három hónapja nem gyújtottunk fel semmit.

MÁSODIK HUN
Lassan már nem is félnek tőlünk.

ELSŐ HUN
Két hete be sem véreztem a kardom.

ELSŐ HUN
És csodálkozunk, hogy nem tisztelnek eléggé.

MÁSODIK HUN
Valamikor krónikák százai szóltak rólunk.

ELSŐ HUN
Olyan szépséges szörnyetegnek festettek le minket.

MÁSODIK HUN
Ma már csak kutyafejűnek se hívnak.

ELSŐ HUN
A múltkor például legótoztak.

MÁSODIK HUN
Remélem, helyben hagytad az illetőt.

ELSŐ HUN
Még mit nem! Hogy azt higgye, egy gót verte meg. Nem fényezem én őket.

MÁSODIK HUN
Miért nem világosítottad fel, hogy te hun vagy?

ELSŐ HUN
Nem akartam beszélgetni.

MÁSODIK HUN
Akkor mit csináltál?

ELSŐ HUN
Csúnyán ránéztem és eljöttem.

MÁSODIK HUN
Legközelebb majd egy római nénit fogsz átsegíteni a Via Appián...

ELSŐ HUN
Rosszat tesz nekem ez a békeidő. Ruga, én úgy felgyújtanék valamit.

MÁSODIK HUN
Kéne egy kis háborúcska. Egy egészen apró is megtenné. Éppen csak lekaszabolnánk néhány emberecskét.

ELSŐ HUN
És felgyújtanánk a falucskájukat, kétszer egymás után. Aztán lángba borulna a szántó, az erdő, az egész vidék, és vinné tovább a tüzet egészen az Alpokig, majd a hegyeken túlra, meg se állna Rómáig. És felperzselne mindent és mindenkit. Égne a város, égne a palota, égne a császár és a császárné és a porontyaik. Égnének az istenek, égnének a szolgák, a testőrök...

MÁSODIK HUN
Már megint belelovalod magad.

ELSŐ HUN
Adod alám a lovat.

Sámán felkel a földről.

SÁMÁN

Szerintem meg kéne barátkoznotok a békével is. Most már nem csak kis jöttment kalandozók vagytok, hanem hódítók. Ez egészen más politikát kíván. Sokkal emberségesebben kell bánni az ellenséggel. Aki ezután kegyelmet kér, azt életben kell hagynotok.

ELSŐ HUN

De a falujukat azért még felgyújthatjuk?

SÁMÁN

Az épületeket is meg kell kímélnetek. Sőt, nektek kell védelmezni azokat. Aki birodalmat épít, annak éppen csak annyit szabad elpusztítani, amennyi szükséges. Se többet, se kevesebbet.

ELSŐ HUN

És az égiek mit szólnak ehhez?

SÁMÁN

Éppen hogy erre intenek.

MÁSODIK HUN

Milyen isten az, aki békét akar?

SÁMÁN

Egy előrelátó isten.

ELSŐ HUN

És mostantól ez lesz? Béke? Szögre akaszthatjuk a kardunkat?

SÁMÁN

Attól sose féljeteK. Ez a vidék olyan, mint egy gyönyörű asszony. Kelletti magát és mindenkivel megosztaná a gyümölcsseit. Aztán jönnek a hódítók, hogy egymás hegyén-hátán meghághassák. Amíg ezek a dombok szerelmet tudnak ébreszteni a férfiakban, addig sohase lesz itt béke. De mindig törekedni kell rá, mert a harc csak távol tartja a férfit az ágytól.

Harci kürt hangja.

ELSŐ HUN

Végre valaki szemet vetett az asszonyunkra!

MÁSODIK HUN

Majd kivájjuk neki!

ELSŐ HUN

Lóra! Nyeregbe! *(ki)*

MÁSODIK HUN
Kardot ránts! Íjat feszíts! (Ki)

SÁMÁN
Te boldog vidék, te csalfa asszony!

Harmadik kép

TAVASZ, SZLÁVOK

A színpadot egy létra uralja, aminek a magasából hársfalevelek lógnak le. Theoderik a létra tetején ül, szőlővel a kezében. Mira és Darko kergetőznek. Nem látják a püspököt.

DARKO
Igazán, Mira, megállhatnál! Beszélni akarok veled.

MIRA
Majd akkor beszélünk, ha hiszel nekem.

DARKO
Láttam, amit láttam.

MIRA
(megáll) Igen? No, és mit láttál?

DARKO
Hogy bementél a bajorral a bodegába és izzadtan, piros arccal jöttetek ki.

MIRA
Csak a hordókat mutattam meg neki.

DARKO
Fél óra hosszan?

MIRA
Boroztunk is, na. Attól lett olyan jó színünk. És különben is, meleg volt a bodegában.

DARKO
Te nem is szereted a bort.

MIRA
Ej, a féltékeny fajtádat. Miért nem leskelődtél jobban?!

DARKO
Egy jegyesasszonynak akkor sem szabadna ezt... Így viselkedni. Mit fognak szólni?

MIRA

Telebeszéltek a papok a fejedet mindenfélével. De nem csoda, hiszen ott vagy minden vasárnap a misén. Még a kisebb ünnepeken is. Apád meg nem bírja egyedül a munkát. Azt mondja, lusta vagy, és csak azért jársz templomba, hogy ne kelljen dolgozni.

DARKO

Ez rágalom. Hajnalban kelek és...

MIRA

Elmondod a laudest, majd reggelizni mész. Utána elvonulsz ahhoz a püspökhöz és estig haza se tolod a képed. Én is alig látlak. Amikor meg találkozunk, vádaskodsz és számon kérsz.

DARKO

Sokat imádkozom érted.

MIRA

Attól még nem lesz jobb. Kedveskedjél és udvaroljál, mint régen. Vagy vonulj kolostorba és hagyj engem élni. De bárhogy is döntesz, először segíts apádnak a munkában.

DARKO

Az imádság is munka. Nem kedvtelésből forgatom a Bibliát. Mit gondolsz, mennyit szenvedtem, mire bemagoltam a görög meg latin igeragozást?

MIRA

Helyette jöhettél volna szüretelni.

DARKO

Hallom, jól mulattál azzal a szeplős képűvel. A Dragan fiúval.

MIRA

Tehetek én róla, hogy a vőlegényem máshol keresi a boldogságot?!

DARKO

Hiszem, hogy egyedül Krisztus tanítása vezet el az üdvösségre.

MIRA

Ahogy ezek a dombok és völgyek is. *(végigmutat magán)*

DARKO

Asszony, ne vigy engem a kísértésbe.

MIRA

Micsoda pipogya lettél! Ezért kár volt lecserélni a régi isteneket. A férjből szűz, a nőből meg... azt várhatod, hogy mártírkodjam miattad. Na, ide figyelj Slavko fia, Darko, én az összes szláv istenre megígérem neked, ha nem fejezed be ezt a szenteskedést, úgy faképnél hagylak azzal a bajorral, hogy többet asszonyra sem fogsz nézni. Viselkedj férfiként, és szerezd vissza gyorsan a régi jó hírnevedet, mert azzal fogtad meg e törékeny nő szívét. Emlékszel? Akkor is tavasz volt. Május.

Veszna és Jarilo ünnepe. A vilik messze elkerülték a vidéket és a Tódor-lovak tisztára nyargalták az eget. És itt állt ez a hárs. Te nem kérdeztél, nekem meg nem kellett bizonygatnom semmit.

„A hársfaágak
csendes árnyán,
ahol kettőnknek ágya volt,
ott láthatjátok
a gyepárnán,
hogy fű és virág meghajolt.
Fölöttünk az ág bogán
ejhajahujj!
dalolt ám a csalogány!

Vígan futottam
ki a rétre
és kedvesem már várt reám.
Oly izgatottan
jött elémbel! –
Mily boldogság volt, Máriám!
Hogy megcsókolt-e? Meg biz ám!
Ejhajahujj!
Most is pirul belé a szám.

S tréfás-kacagva
hamar ágyat
vetett szép pázsitos helyen.
Nevethet rajta
s titkon vágyat
érezhet ki arra jön,
mert jól láthatja a nyomot,
ejhajahujj!
amit a fejem nyomott.

Ha tudná más azt,
hogy mi jártunk
ott: ő hogy szégyellném magam!
Nem sejtí más azt,
mit csináltunk
csak ő maga, meg én magam,
meg egy kis madár a fán,
ejhajahujj!
az nem árul el talán!”¹

Elfekszenek a hársfa alatt. A püspök megbotránkozik, majd elfordul.

¹ Walther von der Vogelweide: *A hársfaágak csendes árnyán* (Babits Mihály fordítása)

DARKO
Mira, édes Mira.

MIRA
Jobb ez, mint minden imádság együttvéve.

DARKO
Sokat imádkoztam érte.

MIRA
És ezután mindig így lesz? Könyörögnöm kell, hogy...

DARKO
Miért, a bajor azt csinálta?

MIRA
Komolyan, Darko, ez már beteges. *(felkel)*

DARKO
Most mit csinálsz?

MIRA
Felöltözöm és hazamegyek. Nekem erre nincs időm.

DARKO
(felpattan) Szóval mégis csak történt valami a bodegában.

MIRA
Már elmondtam mindent.

DARKO
Jó lenne, ha valami hihetőbbet találnál ki.

MIRA
Ugyan, mit akarnék attól a bajortól? Még csak nem is tetszik.

DARKO
Hazudsz. Oda meg vissza vagy a szőke hajától, meg a kék szemétől. Meg a magasságától. Fogadjunk, hogy a lova is fehér. *(Mira meg se várja, hogy befejezze, kisiet)*

DARKO
(Mira után kiált) Meg se állj a házáig!

THEODERIK
Darko!

Darko körbenéz, de nem találja a hang forrását.

THEODERIK
Darko fiam, hé!

Darko először nem veszi észre a püspököt a létra tetején.

DARKO
Uram, teremtőm! Én mindig is sejtettem, hogy ez egy szent fa. Gyerekkoromban azt is mondták, az istenek lakóhelye. Bújj elő, jelenés! Nem bántalak. Slavko fiam vagyok, Darko, aki a keresztségben az András nevet kapta.

THEODERIK
Ne legyél bolond, Darko. Én vagyok az, Theoderik atya.

DARKO
Püspök atya! De hát mióta... nem is vettük észre... végig odafent volt?

Theoderik szomorúan bólint.

DARKO
És hallotta, ahogy... Mira és én... tudja

THEODERIK
Fiam, azért belém is szorult tapintat: bedugtam a füleimet. És mielőtt megkérdeznéd, hogy láttam-e bármit is, a szemeimet is eltakartam.

DARKO
De miért mászott a fára? Ez valami evangéliumi gyakorlat? Tudja, az ég madarai... Az ott szőlő a kezében?

THEODERIK
Fiam, nagyon szívesen válaszolnék a kérdéseidre, de meg kéne lapulnom csendben. Bármikor rám találhatnak, és akkor...

DARKO
Akkor?

THEODERIK
Megvesszőznének.

DARKO
Én azt nem hiszem. Maga szent ember, nem lehet olyan bűne, amiért vesszőzés járna.

THEODERIK
Én csak kapnám. Más helyett.

DARKO

Ez ám a felebaráti szeretet. Micsoda krisztusi alázat, tűrés, példamutatás.

THEODERIK

Istenem, jönnék! Darko, fedezz, és nem leszek hálátlan érte.

DARKO

Takarja el magát az ágakkal, mert kilátszik az albája.

THEODERIK

Gratias, fiam!

Dusan és Jaromir vesszőkkel jönnek.

DUSAN

Na, lássa-e, Jaromir koma, ez a Velibor fia. A málészájú, dologtalan, istentelen szlávja, hogy adok én neked. Ha meglátlak még egyszer a lyányom körül, keresztfát faragok én neked ebből, addig se féljél!

JAROMIR

Mit a te lyányod körül?! Az én legkisebbemnek udvarol, el is jegyezte, ha nem az asszonyok találták ki.

DUSAN

Akkor meg mit jár félre a bogumilja?! Szabad az illet annak a pápista fajtádnak? Te borissza alak, te vízfolyás beszédű, te tamáskodó mitugrász! A Jaromir bácsikád lyánya körül lássalak legközelebb, mert úgy küldelek át a másvilágba, hogy még az asszonyok sem találják meg a sírodat.

JAROMIR

Ej, Dusan, van most ennél fontosabb dolgunk! Ugye mink rokonok leszünk, fiam, és egy rokonnak nem szabad ám hazudni. Szóval, ha Jaromir bátyád kérdez valamit, arra nagyon őszintén kell válaszolnod. Láttál-e madarat errefelé? Nem is akármilyen madarat. Ennek albája van, meg kereszt lóg a nyakából.

DARKO

Sajnálom, bátyja, nem láttam.

JAROMIR

Pedig nagyon veszélyes madár. Ez olyan német fajta. Belepiszkít a mi Rasztiszlávunk fészkeibe. Vigyázz, fiam, mert nem akárki vadászik erre a madárra, jó Mihály, a bizánci császár.

DUSAN

Meg a szőlősgazdák. Vesszőt kell kapnia a védőszent helyett. Mert szegény Orbán nem érdemelt szobrot... a mindenféle németjének meg húzzák föl a különböző ájtatos helyeket. S ha ez-tán megvéd a fagytól Szent Orbán, a bort hova vigyük és kinek? Ne félj, ezt a címeres galambot borral is megkínáltuk volna, de hát fagy vót, vessző jár neki. S mivel ő itten a pap, ő hasonlít a legjobban a védőszentre.

DARKO

Sajnálom, Dusan bátyja, akkor se láttam sehol.

JAROMIR

A vesszőzés pedig nem maradhat el. A fagy is megvót, ennek is meg kell lennie.

DUSAN

Darko, Darko. Hallom apádtól, sokat jársz a templomba. Otthon meg áll a munka. Milyen férje leszel így a kis Mirjácskának. Nem papocskáné akar az lenni, hanem egy rendes szláv felesége.

JAROMIR

Válaszoljál, fiam, mégiscsak az én lányomról van szó. Vissza is szívhatom azt az atyai áldást, nem adtam örökbe.

DARKO

Valahogy csak lesz. Eddig is volt valahogy. Nézzétek a mező virágait, vagy az ég madarait.

DUSAN

Bújj elő te szarka, te varjú, te címeres holló, te püspökpecsenye!

JAROMIR

Hagyjad, Dusan koma, ez olyan papos beszéd volt. Nincs itt a bogumilja.

DUSAN

No, hát én azt mondom, ha ez a gyerekek ilyen paposan beszél, tökéletesen megfelel a célnak. Gyere fiam, annyi ütést kapsz... ameddig a vessző bírja. *(Jaromirral megragadják Darkot)*

DARKO

Engedjenek el! Nem csináltam semmi rosszat! Dusan bácsi! Jaromir bácsi! *(a létrára néz)* Atyám!

THEODERIK

Íme az első szláv vértanú.

DUSAN

(a közönségnek) Ne aggódjanak egy percre se a bogumiljáért, csak a bor fog folyni, nem a vére.

JAROMIR

Az első lendvai bortanú!